

Skriftlig innspill til Felleskoleutvalget fra FRI

Oslo, 12.02.2026

FRI - Foreningene for kjønns- og seksualitetsmangfold er Norges største og eldste interesseorganisasjon for skeive (lhbt+-befolkningen). Vi jobber blant annet for at alle skal oppleve å ha like rettigheter og ikke oppleve diskriminering i kraft av å være seg selv. Gjennom vår fagavdeling Rosa kompetanse har vi gjennom 15 år jobbet for å øke kompetansen om kjønns- og seksualitetsmangfold og inkluderende praksis hos ansatte i skolen, lærerstudenter og de som utdanner lærere. Nedenfor følger FRI's innspill til Felleskoleutvalget på hva vi mener er en viktig del av fremtidens skole for at mangfoldet av elever skal oppleve en trygg og inkluderende skolehverdag og at de også får den opplæringen de har krav på.

Begrepet fellesskolen omfatter mye, men vårt fokus i dette høringssvaret vil være at skolen skal være et sted hvor mangfoldet av elever skal føle seg sett, ivaretatt og inkludert, og som en del av fellesskapet. For å få til det er det nødvendig at dette arbeidet både er synlig gjennom undervisning og tydeliggjort i skolenes styrende dokumenter.

Kompetanse om kjønns- og seksualitetsmangfold er en viktig del av den større mangfoldskompetansen som bidrar til å sikre en trygg og god skolehverdag for alle elever. Nyere tall fra [Ungdata](#) og [Elevundersøkelsen](#) viser at skeive elever opplever mer mobbing enn ikke-skeive elever, samtidig som de trives dårligere på skolen. Vårt håp er at ønsket om å jevne ut disse tallene vil være noe som er synlig i arbeidet med fremtidens fellesskole.

Mangfoldskompetanse må forstås bredt, og må være obligatorisk og faglig forankret. Skoleledere, lærere og andre skoleansatte må aktivt sikres den nødvendige kompetansen både for å kunne *undervise* om kjønns- og seksualitetsmangfold (og tilstøtende/relaterte temaer) på en faglig god måte, og ikke minst for å kunne *møte* skeive elever, foresatte, kolleger og andre på en inkluderende måte i hverdagen. I Redd Barna sin rapport [Hvordan forventer de at man skal ta dette på strak arm, uten opplæring?](#) kommer det frem at lærerstudenter etterlyser mer kompetanse på dette feltet, og våre egne evalueringsskjemaer

hos Rosa kompetanse underbygger vårt inntrykk av at mange skoleansatte kan kjenne seg utrygge på tematikken i sitt arbeid.

Når vi tenker på begrepet fellesskolen vet vi det er flere verktøy lærere og skoleansatte kan bruke for å øke og/eller sikre fellesskapsfølelsen blant elevmangfoldet. Skolen trenger en pedagogikk og skolehverdag som i større grad utvider normene for hvem man kan være for at alle elever skal ha en trygg og god skolehverdag. Trange og ekskluderende normer kan gjøre at normbrytende elever tilpasser seg andres forventninger fremfor å være seg selv, noe som potensielt kan føre til utenforskap. Fellesskolen bør derfor i større grad ta i bruk normkritisk pedagogikk, i tråd med anbefalingen i [NOU 2019:19 Jenterom, gutterom og mulighetsrom: Likestillingsutfordringer blant barn og unge](#). Et normkritisk perspektiv innebærer kritisk bevissthet om sosiale normer og konsekvensene for dem som bryter normene. Denne pedagogikken er med på å motvirke trange kjønnsroller og fremmer inkludering.

En stor del av skeives levekårsutfordringer henger sammen med minoritetsstress,¹ som bunner i negative sosiale sanksjoner rettet mot personer som på ulike måter bryter med normer i samfunnet. Eksempler på slike sanksjoner kan være stygge blikk, nedsettende kommentarer, manglende tilgang på relevant informasjon om seg selv, utestenging, mobbing på bakgrunn av hvem man er eller hvordan man uttrykker seg. Det finnes en rekke normer i samfunnet vårt i dag, der personer opplever å bli sanksjonert når de bryter med dem: Det kan gjelde blant annet etnisk eller religiøs tilhørighet, hudfarge, klasse, funksjonsevne, kropp, kjønn og seksualitet. Kunnskap om minoritetsstress og resiliensfaktorer mot dette, samt kritisk bevissthet om sosiale normer, er helt sentrale verktøy for lærere i arbeidet med å skape og opprettholde et trygt og godt skolemiljø for alle elever i tråd med Opplæringslovens kapittel 12.

Det å ha bevissthet og kunnskap om minoritetsstress vil gagne alle som på en eller annen måte tilhører en eller flere minoriteter, i tillegg til at det bidrar med å skape forståelse og dialog mellom majoritets- og minoritetsgrupper, samt mellom ulike minoritetsgrupper i og utenfor skolen. Fokus på dette vil også i større grad ruste unge mennesker til å stå stødigere i møte med utfordrende situasjoner, ved å gradvis lære å plassere ansvaret der det hører hjemme, fremfor å plassere skyld på seg selv, dersom man blir ekskludert eller møtt på dårlige måter fordi man bryter med noen normer. Vi mener videre at slik styrking av empati

¹ Se f.eks. das Nair, R., & K. Sand (2024), [Erfaringer med minoritetsstress](#), ss. 16-18, for en forklaring av konseptet minoritetsstress.

og selvfølelse vil kunne bidra positivt til unge skeives og andre minoritetspersoners nåværende og fremtidige samfunnsdeltakelse og demokratiske medvirkning.

Mennesker er ulike, og opplever livet og verden fra ulike ståsteder. For å sikre alle elever et godt skolemiljø og god psykisk helse og livskvalitet er det nødvendig at fellesskolen også løfter minoritetsperspektiver og fremmer mangfoldskompetanse i et *interseksjonelt* perspektiv,² med bevissthet om at mennesker er sammensatte og alltid har med seg mer enn bare én identitet av gangen. Elever kan for eksempel både være skeive og ha funksjonsnedsettelse samtidig, eller ha en religiøs minoritetsbakgrunn og være skeiv. Et slikt fokus vil hjelpe skolen å ta hensyn til at ikke alle med de samme minoritetstatusene har de samme ønskene, behovene eller erfaringene. På denne måten vil skolen kunne se hele mennesket, og blir bedre i stand til å sikre likeverdighet og ikke-diskriminerende opplevelser.

FRI mener at kunnskap om kjønns- og seksualitetsmangfold, minoritetsstress, interseksjonalitet og normkritisk pedagogikk bør være sentrale elementer i skolens pedagogiske arbeid, for å best mulig ivareta skolen sitt samfunnsoppdrag om å være en god skole for alle. Lærerstudentene etterspør denne kunnskapen, og derfor må dette bli en integrert del av læreplanen ved alle landets lærerutdanninger.

FRI ser med bekymring på en økt negativ dreining i samfunnsdebatten om skeive generelt, men spesielt når det kommer til de av oss som bryter med forventninger til kjønn. Vår oppfordring er at fellesskoleutvalget ivaretar skolens ansvar når det kommer til at alle elever skal oppleve et trygt og godt skolemiljø, og påser at fremtidens skole også inkluderer elever som bryter med normer for kjønn og seksualitet, både når det gjelder menneskemøter, skolehverdag og undervisning.

Med vennlig hilsen,

Stephen Adom

Leder

FRI - Foreningen for kjønns- og seksualitetsmangfold

² Se f.eks. Crenshaw, K. (1991), «Mapping the Margins: Intersectionality, Identity Politics and Violence against Women of Color.» *Stanford Law Review* 43(6), ss. 1241–1299.
<https://doi.org/10.2307/1229039>